IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Łączności z Polakami za Granicą**
(nr 15)
z dnia 20 stycznia 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 15)

20 stycznia 2021 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Roberta Tyszkiewicza (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie odpowiedzi Prezesa Rady Ministrów i Ministra Edukacji i Nauki na dezyderat w sprawie wsparcia nauczania języka polskiego za granicą;

– rozpatrzenie projektu planu pracy komisji na okres od 1 stycznia do 31 lipca br.;

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jan Dziedziczak** sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą wraz ze współpracownikami, **Monika Poboży** dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Leszek Jasiński** oraz **Kamil Strzępek** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Witam państwa serdecznie. Otwieram posiedzenie Komisji. Witam panie posłanki i panów posłów obecnych na sali posiedzeń Komisji oraz w trybie zdalnym uczestniczących w naszym posiedzeniu. Serdecznie witam pana ministra Jana Dziedziczaka pełnomocnika rządu do spraw współpracy z Polonią i Polakami za Granicą, który jest z nami obecny w trybie zdalnym. Witam, panie ministrze. Witam przedstawicielki Ministerstwa Edukacji i Nauki, które są obecne w trybie zdalnym na posiedzeniu naszej Komisji.

Informuję, że posiedzenie zostało zwołane przez marszałek Sejmu na podstawie stosownych artykułów regulaminu Sejmu po zasięgnięciu opinii przewodniczącego Komisji prowadzonej z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmował cztery punkty, jednak ze względu na kwestie organizacyjne wnioskuję o wycofanie z porządku obrad pkt 3, czyli powołania stałego doradcy Komisji. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu uznam, że Komisja wyraża zgodę na mój wniosek. Sprzeciwu nie słyszę.

Zatem porządek obrad naszej dzisiejszej Komisji będzie obejmował w punkcie pierwszym – rozpatrzenie odpowiedzi Prezesa Rady Ministrów i Ministra Edukacji i Nauki na dezyderat w sprawie wsparcia nauczania języka polskiego za granicą. Jak przypominacie sobie państwo przygotowaliśmy wspólnie, jednomyślnie ten dezyderat do rządu i w ramach obowiązującej procedury. Rząd odpowiada na dezyderaty kierowane przez Komisję, więc dzisiaj będziemy mogli zapoznać się z odpowiedzią rządu. Liczę tutaj na wypowiedź pana ministra Dziedziczaka i przedstawicieli Ministerstwa Edukacji i Nauki. W punkcie drugim – rozpatrzymy projekt planu Komisji na pierwsze półrocze tego roku, czyli do 31 lipca br. W punkcie trzecim – sprawy bieżące.

Informuję, że głosowania w trakcie zdalnego posiedzenia Komisji mogą odbywać się na dwa sposoby. Posłowie, którzy biorą udział w posiedzeniu zdalnie głosują za pomocą aplikacji zainstalowanych na iPadach. Posłowie obecni na sali głosują za pomocą urządzeń do głosowania, do których logują się swoją kartą poselską. Osoby, które pragną

zabrać głos zdalnie, proszę o poinformowanie drogą mailową na adres Komisji o tej chęci. Szczegóły korzystania z programu do wideokonferencji macie państwo dostępne drogą mailową. O logowanie się do wideokonferencji proszę wyłącznie te osoby, które będą zabierały głos. W przypadku jakichkolwiek problemów proszę o kontakt z infoliniami lub z sekretariatem Komisji.

Tradycyjnie rozpoczynamy od sprawdzenia kworum. Bardzo proszę posłów o naciśnięcie dowolnego przycisku w celu potwierdzenia obecności na posiedzeniu. Bardzo proszę. Dziękuję bardzo. W posiedzeniu Komisji uczestniczy 30 posłów. Stwierdzam kworum. Przypominam, że materiały dotyczące dzisiejszego posiedzenia są dostępne drogą elektroniczną i są umieszczone na państwa iPadach.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Punkt pierwszy, rozpatrzenie odpowiedzi Prezesa Rady Ministrów i Ministra Edukacji i Nauki na dezyderat w sprawie wsparcia nauczania języka polskiego za granicą. Bardzo proszę pana ministra Jana Dziedziczaka o przedstawienie odpowiedzi Prezesa Rady Ministrów na dezyderat. Bardzo proszę, panie ministrze. Niestety nie słyszymy pana ministra, proszę o chwilę. Panie ministrze, po państwa stronie proszę o włączenie mikrofonu. Słyszymy już.

Sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak:

Słyszymy, tak?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Tak. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak:

Przepraszam państwa bardzo za to techniczne opóźnienie.

Szanowni państwo, szanowny panie przewodniczący, panie, panowie posłowie pozwolę sobie przedstawić państwu treść odpowiedzi na dezyderat, za który jeszcze raz dziękuję. Jestem przekonany, że wyrażam troskę pań i panów posłów sprawami, które omawialiśmy na ostatnim posiedzeniu i bardzo dobrze, bardzo dziękuję. Jesteśmy wdzięczni za ten merytoryczny i ważny głos.

Pełnomocnik Rządu do spraw współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów podziela stanowisko Komisji Łączności z Polakami za Granicą w sprawie wsparcia nauczania języka polskiego i podejmowania działań zapobiegających pogorszeniu się sytuacji szkolnictwa polonijnego w kontekście pandemii wywołanej wirusem SARS-COV-2.

Pełnomocnik przy realizacji działań związanych z oświatą polonijną ściśle współpracuje z Ministerstwem Edukacji i Nauki oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Działania te obejmują m.in. dbałość o zapewnienie środków na utrzymanie szkół polonijnych w dobie pandemii COVID-19, funkcjonowanie oświaty polonijnej w krajach zamieszkania Polonii i Polaków żyjących za granicą, doskonalenie zawodowe nauczycieli polonijnych, zakup pomocy dydaktycznych, przyznawanie stypendiów dla młodych nauczycieli i nagród dla doświadczonej kadry. Objęte wsparciem są także inicjatywy i działania wzbogacające atrakcyjność szkół polonijnych.

Pełnomocnik Rządu do spraw współpracy z Polonią i Polakami za Granicą pozostaje w kontakcie ze środowiskiem oświatowym na całym świecie i na bieżąco reaguje na wszelkie trudności dotykające oświatę polonijną w zaistniałej sytuacji pandemii COVID-19.

W roku 2020 wsparcie finansowe szkół polonijnych realizowane jest zgodnie z art. 11b ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zakładającym możliwość dofinansowania zadania publicznego m.in. ze względu na ważny interes publiczny lub ważny interes społeczny.

Procedura przekazywania środków dotacji w trybie art. 11b ww. ustawy nie ma określonego terminu złożenia oferty. Dlatego tryb ten umożliwia bieżące reagowanie na potrzeby środowisk polonijnych. Jest to tym bardziej istotne, że pozwala na maksymalne dostosowanie działań i sposobu ich realizacji do zmieniającej się sytuacji epidemicznej na świecie.

Do końca roku 2020 dofinansowano 41 zadań publicznych z zakresu edukacji na łączną kwotę ponad 18 mln zł. W ramach umów dotacji wsparcie otrzymało 915 szkół polonijnych i przedszkoli z całego świata. Podkreślić należy, że wsparcie dla szkół nie było zmniejszane w stosunku do wnioskowanego, za wyjątkiem przypadków, gdy beneficjent wnioskował o wsparcie za pośrednictwem więcej niż jednego oferenta, czyli po prostu podwójnie wnioskował, oraz za wyjątkiem redukcji kosztów podręczników, które dostępne są bezpłatnie w ramach wsparcia udzielanego przez ORPEG.

Z inicjatywy pełnomocnika zorganizowana została w grudniu 2020 r. konferencja na temat następujący: „Kondycja oświaty polonijnej – stan i potrzeby w warunkach epidemii". W konferencji wzięli udział przedstawiciele placówek oświatowych za granicą z 28 krajów reprezentujących zróżnicowane środowisko pod względem formy działalności. Konferencja była podsumowaniem badania na temat funkcjonowania placówek oświatowych w czasie pandemii przeprowadzonego z przedstawicielami placówek oświatowych w 21 krajach przez Kongres Oświaty Polonijnej. Przedstawiciele polonijnych środowisk edukacyjnych z 16 krajów przedstawili aktualny stan oświaty w ich krajach. Wydarzenie odbyło się online 13 grudnia i zostało zorganizowane przez zlecone instytucje, a mianowicie Kongres Oświaty Polonijnej i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska", a sfinansowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów ze środków przeznaczonych na wsparcie Polonii i Polaków za granicą.

W odpowiedzi na postulat zwiększenia w 2021 r. ilości środków finansowych zaplanowanych w budżecie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przeznaczonych na wsparcie edukacji polonijnej, uprzejmie informuję, że wysokość środków przeznaczonych na ten cel zależeć będzie od ostatecznego kształtu budżetu państwa, w tym priorytetów przyjętych przez rząd i możliwości finansowych. Jednocześnie informujemy, że wysokość planowanych środków na wsparcie obszaru Edukacja w 2021 r. wynosi 24 mln zł, w tym 17 mln zł przeznaczone zostało na niżej wymienione podobszary, natomiast 7 mln zł na wypoczynek letni. Tu konkurs będzie już niedługo, mianowicie zdecydowaliśmy się zorganizować konkurs w późniejszym terminie od konkursu głównego, dlatego że chcemy mieć możliwość przynajmniej prognozowania tego, co latem będzie się działo, jeśli chodzi o pandemię COVID-19.

W roku 2021 wsparcie dofinansowania oświaty polonijnej odbywać się będzie właśnie po przeprowadzonym konkursie ofert. Edukacja jest jednym z kluczowych obszarów wsparcia w konkursie na rok 2021. Oferty będą mogły dotyczyć następujących podobszarów: utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych za granicą; utrzymanie i funkcjonowanie szkół polonijnych w Polsce; inicjatywy edukacyjne. W tym obszarze na dotacje przewidziano łączną kwotę w wysokości 17 mln zł. Przy tej okazji warte zaznaczenia jest to, że planowane w poszczególnych obszarach kwoty są orientacyjne. W razie potrzeby istnieje możliwość zwiększenia dofinansowania na zadania publiczne z obszaru Edukacja, przy jednoczesnym zmniejszeniu finansowania działań w innych obszarach wsparcia.

W konkursie przewidziane zostało wydzielenie wsparcia na zadania publiczne związane z polską edukacją realizowane na Białorusi. W 2020 r. przekazane zostały środki w wysokości ponad 1,5 mln zł przeznaczone na wsparcie szkół na Białorusi, w tym bezpośrednio dla 171 placówek oświatowych 1 mln 79 tys. zł oraz 432 tys. zł na inicjatywy edukacyjne. Złożone w 2020 r. oferty realizacji zadań publicznych obejmujące wsparciem polskie placówki edukacyjne na Białorusi uwzględniały trudną sytuację polityczną w kraju, jak również utrudnienia w dostarczaniu wsparcia. Wsparcie dla placówek oświatowych na Białorusi będzie kontynuowane oczywiście w 2021 r. z uwzględnieniem aktualnej sytuacji politycznej w kraju.

W pierwszym kwartale 2021 r. planowany jest, jak już wspomniałem, dodatkowy konkurs dotacyjny na realizację zadań publicznych dotyczących obszaru Wypoczynek letni. W założeniu, działania dotyczące pobytów dzieci i młodzieży polonijnej podczas wakacji są uzupełnieniem działań edukacyjnych prowadzonych przez szkoły i przedszkola polonijne i polskie za granicą. Istotnym jest, by z tego wsparcia korzystały dzieci uczące się języka, historii, kultury polskiej w ramach programów szkół polonijnych i polskich każdego typu.

Szerokie spektrum możliwości wsparcia wypoczynku dzieci i młodzieży polonijnej jest odpowiedzią na trudną do przewidzenia sytuację epidemiczną na świecie. W pierwszym kwartale 2021 r. będzie można, choć trochę lepiej przewidzieć rozwój sytuacji związanej z pandemią COVID-19. W ramach konkursu będzie można ubiegać się o finansowanie letnich pobytów w Polsce, obozów językowych, kolonii w kraju zamieszkania i za granicą oraz półkolonii w krajach zamieszkania.

Ponadto środowiska polonijne prowadzące placówki oświatowe za granicą, na terenie Unii Europejskiej mają możliwość pozyskania środków na swoją działalność także z krajów zamieszkania na podstawie dyrektywy 77/486/EWG w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących pochodzących z państw Unii Europejskiej. Dotyczy to w szczególności krajów nowej emigracji. Podobnie wiele państw pozaeuropejskich jak Stany Zjednoczone czy choćby Kanada posiada specjalne programy wsparcia i rozwoju dzieci dwujęzycznych. Apelujemy w tym miejscu o szerokie upowszechnianie tej wiedzy i korzystanie z tych możliwości przez środowiska edukacyjne na całym świecie.

Odnośnie do postulatu szczególnego wsparcia szkół polskich i szkół organizacji polonijnych realizujących nauczanie języka polskiego za granicą poprzez przyjęcie rozwiązań prawnych, należy tutaj zauważyć, że Ministerstwo Edukacji i Nauki na bieżąco opracowuje projekty stosownych zmian w prawie oświatowym, o czym zapewne szanowne panie poinformują nas w swojej wypowiedzi. Serdecznie dziękuję i jestem do dyspozycji państwa posłów.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, panie ministrze. Z kolei poproszę o zabranie głosu przedstawicielkę Ministerstwa Edukacji i Nauki panią dyrektor Biura Współpracy Międzynarodowej Monikę Poboży oraz panią naczelnik w tym biurze panią Beatę Pietrzyk. Bardzo proszę panią dyrektor o przedstawienie odpowiedzi.

Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki Monika Poboży:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, przedstawiając stanowisko Ministra Edukacji i Nauki pragnę podkreślić, że również podziela on stanowisko Komisji na temat konieczności wzmocnienia wsparcia nauczania języka polskiego za granicą. W tym zakresie ściśle współpracujemy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów i Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

Jeśli chodzi o pierwszy postulat wskazany w dezyderacie Komisji, czyli stworzenia tarczy antykryzysowej jako pakietu rozwiązań prawnych, to chciałabym powiedzieć, że ministerstwo na bieżąco opracowuje projekty stosownych zmian w Prawie oświatowym i w 2020 r. podjęło szereg tego typu inicjatyw, które opracowało i wprowadziło. Sprawiły one, że zwiększona została efektywność szkolnictwa polonijnego również właśnie w warunkach pandemii. Jeśli chodzi o tego typu działania to należy do nich zaliczyć zmianę rozporządzenia, które doprowadziło do podniesienia wysokości ryczałtu dla nauczycieli kierowanych za granicę. Ryczałt ten pokrywa części kosztów utrzymania zakwaterowania, a także wpłatę na ubezpieczenia emerytalne w warunkach pandemicznych, to jest takim istotnym wsparciem dla nauczycieli. Do tego typu działań również należy zaliczyć zmianę w rozporządzeniu, która pozwoli na wejście nauczycieli języka polskiego, historii, geografii i innych przedmiotów nauczania w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach przez organizacje Polaków za granicą na ścieżkę procedury awansu zawodowego. Umożliwimy to od 1 stycznia 2021 r. Myślę, że jest to istotna zmiana, która stanowi odpowiedź na postulaty środowiska, a więc powinna być przyjęta z zadowoleniem.

Ponadto przygotowujemy w ministerstwie zmiany w rozporządzeniu w sprawie warunków i sposobów wspomagania nauczania języka polskiego. Zmiany te mają na celu umożliwienie zorganizowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży polonijnej nie tylko w Polsce, ale również za granicą. Co w sytuacji pandemii, myślę, że korzystnie wpłynie na realizację tego zadania przez ministerstwo. Umożliwi spędzenie tego czasu kolonii również poza Polską w kraju zamieszkania dzieci i młodzieży polonijnej.

We wrześniu 2020 r. minister edukacji spotkał się ze swoim litewskim odpowiednikiem i podpisał harmonogram wdrażania deklaracji w sprawie oświaty polskiej mniejszości narodowej na Litwie i litewskiej mniejszości w Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach tej deklaracji strona litewska odnośnie do polskiej mniejszości narodowej zobowiązała się do czterech takich istotnych działań. W tym do wprowadzenia do 2022 r. państwowego i szkolnego egzaminu z języka polskiego, jako ojczystego, do przygotowania i wydania podręczników do języka polskiego i do zapewnienia szkołom z polskim językiem nauczania wykwalifikowanych nauczycieli wychowania przedszkolnego, wczesnoszkolnego, kształcenia podstawowego oraz wsparcia pedagogicznego dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Jeśli chodzi o inne działania Ministerstwa Edukacji i Nauki, będące reakcją na trudną sytuację, w jakiej znalazło się szkolnictwo polonijne w związku z pandemią, to należy tu podkreślić dostosowanie działań w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli. W tym zakresie dostosowana została oferta szkoleniowa Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą. Szkolenia zostały wzbogacone o takie, które rozwijają …, o szkolenia online, rozwijające kompetencje cyfrowe, przygotowujące do pracy zdalnej z uczniem. Przygotowany został film jak uczyć online, film pokazujący organizację nauczania hybrydowego.

Jeśli chodzi o uwarunkowania związane z pracą zdalną, przygotowano szkolenia w zakresie wsparcia psychologicznego, to znaczy, jak sobie radzić i wspierać uczniów w sytuacjach kryzysowych, które nie są generowane przez sytuację pandemiczną. W ramach otwartego konkursu Ministerstwa Edukacji i Nauki były prowadzone szkolenia doskonalące umiejętność zdalnego nauczania. Wzbogacono zasoby edukacyjne, to znaczy opracowane są z udziałem polskich środowisk oświatowych podręczniki do nauczania języka polskiego na poszczególnych etapach edukacyjnych, w tym właśnie z zastosowaniem metod kształcenia zdalnego. … te wszystkie działania dotyczące przygotowania, rozwijania i kompetencji szkół w zakresie prowadzenia lekcji zdalnych będą kontynuowane przez ministerstwo także w 2021 r.

Jeśli chodzi o postulat z dezyderatu dotyczący priorytetowego traktowania działań w zakresie zapewnienia warunków języka polskiego na Białorusi, to oczywiście minister i ministerstwo popierają ten postulat. Potwierdzamy priorytetowe traktowanie działań w zakresie zapewnienia warunków nauki języka polskiego na Białorusi. Również w bieżącym roku Białoruś znajdzie się wśród priorytetowych kierunków wsparcia w planowanych do ogłoszenia, otwartych konkursach MEN na realizację zadań publicznych. Ministerstwo planuje nadal utrzymać stały kontakt z polskimi środowiskami oświatowymi na Białorusi. Szczegółową informację, szczegółowe stanowisko macie państwo pisemnie przedstawione. Jeśli są pytania, to oczywiście jesteśmy na nie otwarci. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, pani dyrektor. Otwieram dyskusję. Czy są pytania ze strony państwa posłów? Pani poseł Joanna Fabisiak, bardzo proszę,

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Dziękuję. Mam tylko jedną prośbę. Bardzo się cieszę i dziękuję za przeprowadzenie tej konferencji na temat „Kondycji oświaty polonijnej – stan, potrzeby i warunki epidemii”. Bardzo prosiłabym o przesłanie nam tego materiału, który będzie diagnozą stanu. Po pierwsze, dowiemy się tego, jak w grudniu wyglądała kondycja szkół polonijnych. Jednak może jeszcze ważniejsze, panie ministrze, jakie w odpowiedzi na te problemy zostały podjęte działania. Przy czym rozumiem, że skoro konferencja odbyła się w grudniu, to musi minąć jakiś czas, żeby się przygotować do tego i podjąć takie działania. Zatem przede wszystkim myślę, że wszyscy członkowie Komisji są zainteresowani wynikami tej konferencji i opracowaniem, które, jak słyszałam się ukazało. Zapoznamy się z tym i wówczas będziemy mogli, a pan minister też będzie miał już czas, żeby jakieś działania naprawcze podjąć. Wówczas będziemy mogli dyskutować o tych najważniejszych rzeczach, które trzeba zrobić, żeby ratować szkoły polonijne będące w nad wyraz trudnej sytuacji.

Powiem prawdę, że nawet sobie nie wyobrażałam, że ta sytuacja będzie, aż tak dramatyczna, jaką jest. Jednak bądźmy optymistami, że da się jak najwięcej uratować, a do tego potrzebne są właśnie działania. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca Lidia Burzyńska, bardzo proszę.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie ministrze, panie przewodniczący, szanowne panie i panowie posłowie, szanowni państwo, bardzo dziękuję, panie ministrze za przedstawienie tego tematu w sposób bardzo taki zwięzły, ale merytoryczny, bo chyba o to chodzi, żeby praca w Komisji Łączności z Polakami za Granicą polegała na pracy, na przedstawianiu faktów, a nie opowiadaniach. Tutaj również podzielę głos pani Fabisiakowej. Dziękuję za uczestniczenie w tej inicjatywie, która miała za zadanie sprawdzenie kondycji polskiej oświaty. Bez wątpienia każdy z nas sobie zdaje z tego sprawę. A mam nadzieję, że uczestnictwo w tej Komisji przede wszystkim, to nam przyświeca, ponieważ rozmowa i znajomość obszarów środowiska, społeczeństwa, dla którego funkcjonujemy, dla którego działamy, które wspieramy jest rzeczą bardzo ważną. Między innymi właśnie ta działalność pana ministra jako pełnomocnika rządu do spraw współpracy z Polonią i Polakami za granicą jest wymierna.

Bardzo niełatwo jest każdemu z nas, zarówno Polakowi mieszkającemu w naszej ojczyźnie, jak i poza granicami w sytuacji pandemii, która objęła cały glob. Jest bez wątpienia trudną sytuacją, ale i tak w tym trudnym czasie jest podejmowany szereg działań, m.in. ogłoszenie tych zadań i konkursów, których celem jest pomoc. Tutaj nie mogę zgodzić się z jednym faktem, ponieważ właśnie te konkursy, to wspieranie, zwiększona kwota finansowania Polonii z 50 mln do 100 mln zł świadczy, że właśnie obecnemu rządowi zależy na tym, aby wspierać to co polskie, aby wspierać właśnie te środowiska, które poza granicą naszego państwa są ambasadorami naszej kultury, tradycji, narodowości.

Również bardzo cieszę się i jestem podwójnie usatysfakcjonowana, i myślę, że nigdy nie mówimy dość, jeżeli chcemy wspomagać to środowisko, ministerstwo edukacji narodowej, i pamiętam jak krok po kroku pozwalamy i zwiększamy tę polonijność wśród młodego pokolenia. Między innymi, bardzo dziękuję za już obowiązującą zmianę nazewnictwa SPK-ów, które nie wybrzmiewało, że to jest szkoła polska, na szkoły polskie.

Drugie, co bardzo istotne dla mnie, do niedawna czynnego nauczyciela, dyrektor szkoły, że od 1 stycznia tego roku nauczyciele, którzy decydują się na pracę z pokoleniem Polaków żyjącym poza granicami, mogą odbywać awans zawodowy, taki jaki obowiązuje wśród nauczycieli pracujących w Polsce. Ponieważ ci ludzie, chcąc nieść pomoc tym naszym rodakom, być może albo na pewno swoją przyszłość również wiążą z naszym krajem. Po tej przerwie zawodowej na terenie Rzeczypospolitej wracają bez wątpienia zarówno z bagażem doświadczeń, wrażliwości, empatii, jak i wymiernym dokumentem awansu zawodowego. Tutaj naprawdę jest to droga w dobrym kierunku i postępowanie pozwalające zwiększyć ten wachlarz zachęt dla nauczycieli, którzy będą chcieli wyjeżdżać. Zresztą również w dobie pandemii rozporządzenie daje możliwość zwiększenia finansowania. Tak że bardzo, bardzo dziękuję.

Mam nadzieję, wierzę w to głęboko, jestem przekonana, że kierunki naszej działalności, oczywiście przy współpracy wszystkich, również i ministerstw odpowiedzialnych za Polonię, idą w tym kierunku, aby wspierać naszych Polaków, bo to jest w ogólnie pojętym dobrym interesie nas wszystkich. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, pani przewodniczącej. Jeżeli nie ma więcej zgłoszeń, to pozwolę sobie zabrać głos. Po pierwsze, chciałem podziękować urzędowi Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą oraz Ministerstwu Edukacji i Nauki za podzielenie stanowiska Komisji wyrażonego w przygotowanym przez nas dezyderacie. Jest to ważne, że pomiędzy Komisją a rządem istnieje wspólnota poglądów czy wspólnota diagnozy sytuacji i priorytetów potrzebnych do podejmowania bieżącej działalności na rzecz wspierania edukacji Polaków za granicą.

Po drugie, chciałem podziękować, dołączyć się do podziękowań dla pana ministra Dziedziczaka za zorganizowanie 13 grudnia imponującej w swoich rozmiarach konferencji na temat kondycji oświaty polonijnej. Miałem okazję w części tej konferencji uczestniczyć i rzeczywiście jestem przekonany, że może ona przynieść dobry materiał analityczny

i warto sięgać do dorobku tej konferencji. Myślę, że jako Komisja, też będziemy nim bardzo zainteresowani. Podzielam tutaj opinię pani poseł Fabisiak i apel o to, abyśmy mogli zapoznać się też z opracowaniami wynikającymi z tej konferencji, bo brali w niej udział praktycy, przedstawiciele organizacji szkół polskich, organizacji polonijnych, które prowadzą, organizują działalność oświatową za granicą.

Chciałbym wrócić do zasadniczego naszego postulatu i podkreślić, że znajduję w odpowiedziach obu wysokich urzędów odniesienia do naszego postulatu stworzenia tarczy antykryzysowej dla szkolnictwa polonijnego. Nie wprost, ale znajduję te odniesienia zarówno w odpowiedzi pana pełnomocnika, a także w odpowiedzi Ministerstwa Edukacji i Nauki. Niemniej jako przewodniczący Komisji chciałbym zainspirować oba urzędy, aby kontynuowały pracę nad tego typu projektem. W rozumieniu Komisji tarcza antykryzysowa dla szkolnictwa polonijnego miałaby być pewnego rodzaju inspiracją, motywacją do tego, aby zebrać w jednym miejscu pakiet wszystkich działań potrzebnych do tego, aby w tym bardzo trudnym czasie wspierać polskie szkolnictwo za granicą. Mówiąc wprost, żeby nie były to działania rozproszone, a żeby były to działania skoordynowane. Intencje Komisji rozumiem w taki sposób, że ta tarcza antykryzysowa dla szkolnictwa polonijnego ma motywować, bo przecież nie tylko państwa resorty, ale jeszcze inne resorty też są zaangażowane we wspieranie Polonii.

W tym miejscu apel do pana pełnomocnika, aby odgrywał rolę koordynatora tych rozmaitych działań, które powinny zawierać zarówno komponent rozwiązań legislacyjnych, prawnych, ale także finansowych. Tutaj ze strony Komisji pełne wsparcie. My z tą ideą tarczy antykryzysowej dla szkolnictwa polonijnego będziemy do państwa powracać jako z inspiracją do tego by na wspólny mianownik wprowadzać różne działania, które są dzisiaj potrzebne. Natomiast doceniamy to, ja osobiście także doceniam, że pojawiają się w państwa zapowiedziach działań na bieżący rok konkretne propozycje wsparcia w tej trudnej sytuacji polskiego systemu oświaty czy polskiego szkolnictwa za granicą.

Czy państwo chcieliby się odnieść do pytań, uwag państwa posłów? Tak, pan minister Dziedziczak. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak:

Bardzo dziękuję. Dziękuję, panie przewodniczący za ten głos, dziękuję pani przewodniczącej, dziękuję pani poseł Fabisiak. Jeśli państwo pozwolą, to jeszcze kilka liczb i kilka pomysłów na aktualny rok, jeśli pan przewodniczący by pozwolił.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

To bardzo interesujące, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak:

Panie przewodniczący, jeżeli chodzi o konferencję, rzeczywiście konferencja, to także głosy samych uczestników, również ekspertów zajmujących się oświatą polonijną była na bardzo szeroką skalę. Nam bardzo zależało na tym, żeby wsłuchać się w głos tych, którzy są na pierwszej linii frontu, mówiąc już roboczo, którzy dzielnie realizują oświatę polonijną. Oczywiście jest to wiele różnych wyzwań. W niektórych szkołach przejście wyłącznie na tryb online, w niektórych szkołach praca hybrydowa, w niektórych wreszcie jednak zmaganie się także administracyjnie z przepisami kraju miejscowego i walka o kontakt bezpośredni z młodzieżą. Wszak wiemy, że praca edukacyjna, to także socjalizacja, przyjaźnie w szkole, rozmowy w czasie przerw, integracja rodziców, czyli integracja miejscowych Polaków. Czyli również te wszystkie elementy wychowawcze i te elementy związane z etosem inteligenckim polskich nauczycieli za granicą są na pewno nie do przecenienia, więc konferencja była bardzo ciekawa.

Oczywiście, drodzy państwo, my do tej konferencji się przygotowywaliśmy z naszymi partnerami, którym zleciliśmy to zadanie. W sposób szczególny chciałbym wyróżnić jedną osobę, prezes Kongresu Oświaty Polonijnej, panią doktor Tatarę, która była dobrym duchem. Oczywiście też podziękowania dla jej współpracowników, podziękowania dla Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Pomysł był taki, żeby najpierw zlecić badanie, a później o wynikach tych badań, a także o bieżących wyzwaniach porozmawiać.

Z rozmowy – na czym bardzo mi zależy, jako pełnomocnikowi – też chcieliśmy sformułować wnioski i różne spostrzeżenia.

Panie przewodniczący, oczywiście jeszcze dziś zarówno badania wprowadzające nas do tamtej konferencji, jak i różne obserwacje, i podsumowanie tej konferencji trafi na skrzynkę internetową państwa sekretariatu. Chyba tak, panie przewodniczący, będzie najwygodniej, to rozesłałbym państwu posłom.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Absolutnie tak.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak:

Jeśli mogę mieć pomysł, jako przyjaciel Komisji i wieloletni jej członek, to państwo z prezydium Komisji może po przeczytaniu materiałów uznaliby, że warto zrobić oddzielne posiedzenie Komisji, takie podsumowujące tę konferencję. Może przedstawić badania w ramach prezentacji PowerPoint, jakieś wnioski na przyszłość, dyskusje. W każdym razie jesteśmy gotowi, żeby coś takiego na zlecenie państwa posłów realizować i wyrażamy pełną gotowość.

Natomiast, jeśli chodzi o kilka faktów i kilka takich pomysłów technicznych, będących takim legislacyjnym wsparciem, organizacyjnym wsparciem bezpośrednio dla szkół polonijnych, bezpośrednio tych instytucji, które realizują prace z naszymi polskimi dziećmi za granicą. Uważamy, że to jest strategiczny element naszej pracy. Zawsze wymieniam te trzy elementy, które są kluczem do polityki polonijnej państwa polskiego. Kolejność tutaj nie jest, to jest na równi, czyli obrona dobrego imienia Polski przez każdego Polaka, który jest za granicą, promocja jej dobrego obrazu, również ta ofensywna, pozytywna. Druga rzecz, to jest budowa propolskiego lobby, wszędzie tam, gdzie Polacy są. Trzecia, *last but not least*, co podkreślam, to jest przekazanie polskości następnemu pokoleniu Polaków za granicą, a więc krótko mówiąc edukacja polonijna, wychowanie polonijne, formacja polonijna. Jest to jeden element z trzech naszych priorytetów. Nie będę ukrywał, że również w tym wymiarze finansowym jest to największa pozycja w naszym budżecie – edukacja polonijna.

Jeśli chodzi o te wyniki badań, tak jak mówię, jesteśmy gotowi do tego, żeby szczegółowo jeszcze omawiać całą konferencję. Badania przeprowadzone przez Kongres Oświaty Polonijnej – tej instytucji środowisk polonijnych zajmujących się oświatą, światowej instytucji, taką siecią szkół polonijnych i instytucji organizujących oświatę – mówią o spadku około 10% liczby uczniów. Mówią też o innych wyzwaniach, ale o tym, tak jak mówię, jesteśmy gotowi zorganizować oddzielną konferencję.

Jeśli chodzi o 2020 r., to było 18 mln zł z samej Kancelarii Premiera, było też wsparcie oczywiście z MEN-u i wsparcie konsularne z Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Jeśli chodzi o nasze wsparcie, to 915 szkół, przedszkoli, punktów nauczania języka polskiego na całym świecie jest objętych naszą pomocą, to jest 95 tys. uczniów i 3 tys. nauczycieli, nie licząc uczestników pozostałych wydarzeń edukacyjnych. Zaniżając tę liczbę, ale… oczywiście nie są to wszystkie szkoły polonijne, tylko te, które się zwróciły o nasze wsparcie, bo np. szkoły z Kanady się nie zwróciły, ze Stanów Zjednoczonych tylko część. Rozumiemy to i szanujemy tę postawę, jesteśmy za nią wdzięczni, mianowicie jest wiele środowisk w bogatych krajach emigracji, które mówią, że chciałyby Polskę wspierać finansowo, a nie jeszcze korzystać z pieniędzy polskiego podatnika. Jest to oczywistość, ale warto o niej wspomnieć, rząd nie ma swoich pieniędzy, rząd ma pieniądze polskiego podatnika. Zawsze mówię zwłaszcza do przedstawicieli środowiska polonijnego, emigracyjnego na Zachodzie, czy jesteście pewni, że nie możecie zapłacić za edukację swojego dziecka honorarium w wysokości np. 2 godzin pracy w miesiącu i koniecznie musicie pobierać pieniądze od polskiego podatnika. Pozostawiam tę kwestię, jednak czuję się w obowiązku o niej przypomnieć. Pieniądze, które wydajemy są pieniędzmi naszych podatników. Naprawdę dziękuję jeszcze raz tym środowiskom z bogatych krajów, które są w stanie nawet w dobie koronawirusa opłacić sobie w ramach pracy społecznej i samoorganizacji społecznej te lekcje. Jednak, jak mówię, jak ktoś jest w trudnej sytuacji, to również o nim nie zapominamy, nawet jeżeli reprezentuje jakiś bogaty kraj, środo-

wisko polonijne z bogatego kraju. Czasem są dramatyczne sytuacje i trzeba tutaj, jako państwo polskie ingerować i wspierać.

Wracając do wsparcia z roku 2020. Wsparcie dla szkół zostało przekazane we wnioskowanej wysokości, to jest organizacje składające w imieniu państwa wnioski dostały całość środków, o które prosiły w państwa imieniu. Chyba że, tak jak już wspomniałem, były to wnioski zdublowane, czyli kilka organizacji prawa polskiego składało wnioski na to samo wydarzenie polonijne lub też, że był to wniosek o podręczniki. Tu, jak wiemy, staramy się wspólnie z naszymi partnerami z ministerstwa edukacji narodowej a teraz z Ministerstwa Edukacji i Nauki sprawę uporządkować. Jeśli ORPEG za pieniądze polskiego podatnika proponuje dobrej jakości podręczniki do nauki polonijnej, to nie trzeba składać do nas wniosków o to, żeby pisać kolejne podręczniki np. skierowane do tego samego kraju. Jest to niegospodarność, w moim rozumieniu, jeśli państwo polskie za darmo, z pieniędzy polskiego podatnika oferuje jakiś pakiet podręczników z ORPEG-u, to po prostu te pieniądze, które poszłyby na drukowanie nowych podręczników do tego samego kraju, do tej samej strefy językowej wolimy przeznaczyć na inne wydarzenia edukacyjne. To nie jest tak, że my je schowamy do kieszeni, tylko te pieniądze zostaną wykorzystane na działania w dziale Edukacja w tym, bądź w innych krajach, po prostu dzięki temu będziemy mieli możliwość edukacyjną dotarcia do szerszej liczby Polaków za granicą.

Jeśli chodzi o ważne inicjatywy, słynny „Bon Pierwszaka" wprowadzany przez nasz rząd, czyli wyprawka taka edukacyjna z przyborami do pisania, książkami, książkami o Polsce, z plecakami dotarła do 2,5 tys. uczniów w ważnych ośrodkach Polaków poza granicami kraju, którzy decydowali się w systemie państwowym tego kraju, więc np. na Litwie, na Łotwie, w Republice Czeskiej wybrać szkołę polską. Wybierasz rodzicu szkołę polską, to dostajesz od państwa polskiego duże wsparcie w postaci właśnie plecaków, przyborów szkolnych, podręczników. Dziękujemy wam rodzice polscy, że swoje małe dzieci wysyłacie do szkoły o profilu polskim. Jest to ważna strategiczna decyzja. Cała formacja, później 8 lat podstawówki będzie już w tym duchu realizowana, to decydujący moment. Szkoła i tak jest finansowana w dużej mierze przez podatnika krajów, w których nasi rodacy są, a więc podatnika litewskiego, łotewskiego czy czeskiego. Nasi rodacy tam za granicą też są obywatelami, to z ich podatków jest to realizowane, więc wolimy, żeby wysłali do szkoły polskiej niż do szkoły niepolskiej, i dziękujemy w tej postaci. Jest to bardzo ważne i strategiczne działanie, państwo polskie jest aktywne w tym strategicznym, decydującym dla dalszego życia małego dziecka momencie, do której szkoły wysyłamy. Czasem jest tak, że ta szkoła polska niestety jest szkołą może mniej nowoczesną niż inna szkoła, ale to w zależności od kraju. Myślę, że państwo jako członkowie Komisji Łączności z Polakami za Granicą doskonale te wyzwania także znacie. Niektóre kraje znakomicie realizują swoje zobowiązania, co do mniejszości narodowych, w innych krajach jest to bardziej skomplikowane. Chociaż też już są znaczne poprawy w związku z poprawieniem stosunków bilateralnych z naszymi krajami. Myślę, że temat jest nam znany, wielokrotnie o tym rozmawialiśmy.

W 2020 r. wsparcie Kancelarii Premiera, ponad 18 mln zł., 9 mln to utrzymanie i funkcjonowanie szkół polonijnych i polskich za granicą – te 915 szkół, w tym: Stowarzyszenie „Wspólnota Polska" realizowała wnioski dla 385 szkół; rządowa Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie – 367 szkół; Fundacja „Wolność i Demokracja" – 158 szkół; pozostałe jednostki – 5 szkół i 550 tys. zł to wsparcie dla macierzy szkolnych i stypendia dla nauczycieli; 550 tys. to półkolonie w miejscu zamieszkania. Oczywiście to jest formuła związana z dużymi wyzwaniami pandemii koronawirusa, braku możliwości migracji, czyli przyjazdu do Polski z przyczyn bezpieczeństwa sanitarnego. Taką dostaliśmy dyspozycję, ale my się nie poddajemy, stąd np. półkolonie w miejscu zamieszkania, ale półkolonie z językiem polskim, z polską kulturą. Jeśli chodzi o Wschód, to również np. z odwiedzinami miejsc dziedzictwa polskiego na Wschodzie, to tutaj np. 550 tys. na Ukrainie, 1,5 mln „Bon Pierwszaka" na Wschodzie i w Republice Czeskiej, a więc w tych krajach, gdzie Polacy byli zawsze, bo są współgospodarzami ziemi, gdzie polskie szkolnictwo jest w tym systemie państwowym danych krajów. Kwota

2 mln 200 tys. zł to stypendia dla młodzieży polonijnej studiującej w kraju zamieszkania – podkreślam, w kraju zamieszkania.

Drodzy państwo, wiemy, że bardzo wielu rodaków ze Wschodu przyjeżdża na studia do Polski i skala pozostania tych młodych ludzi po zakończeniu studiów, to jest, jak niektórzy mówią nawet 90%, co skutkuje oczywiście tym, że Polska ma wspaniałych młodych wykształconych nowych obywateli. Minusem tego procesu jest to, że środowiska polskie np. na Wschodzie tracą energicznych liderów. Wyjeżdża młody lider, taki, który czegoś szuka w życiu, dla którego polskość jest ważna, który chce działać społecznie, wyjeżdża na studia do Polski i już nie wraca, i środowiska polskie na Wschodzie stają się środowiskami osób starszych i dzieci. Nie ma tych studentów i tych osób w wieku postudenckim trzydziesto- czterdziestolatków. Tutaj staramy się przeciwdziałać i stąd są stypendia dla aktywnej młodzieży, która chce być w centrum życia polskiego na Wschodzie i żeby nie wyjechać z tego kraju, w którym się wychowali, w którym działalność społeczną propolską prowadzą, studiuje w miejscu zamieszkania. Musi to być blisko miejsca zamieszkania w danym kraju, a więc na Ukrainie, na Litwie itd. Wspieramy takich przyszłych liderów środowisk polskich. Kwota 1 mln 200 tys. zł. – szkoły dla młodzieży polskiej ze Wschodu w Polsce, czyli to są słynne szkoły, które nasza Komisja, myślę, doskonale zna. Kwota 3 mln zł to pozostałe inicjatywy edukacyjne, w tym m.in. konkursy, dyktanda, olimpiady, warsztaty edukacyjne, historyczne, uniwersytet trzeciego wieku, lekcje multimedialne, materiały i scenariusze do zajęć, obchody rocznic, kursy języka polskiego, turnieje sportowe etc.

O wsparciu MEN to nie będę mówił, bo czułbym się nieswojo w obecności pań, które pewnie same jeszcze o tym powiedzą. Jeśli chodzi o środki Kancelarii Premiera bezpośrednio na utrzymanie szkół: Ukraina – 2 mln zł, Litwa – 1 mln 700 tys. zł, Wielka Brytania – 1 mln 600 tys. zł, Białoruś – 1 mln 100 tys. zł, Niemcy – 930 tys. zł, Łotwa i dawne kraje Związku Sowieckiego – 600 tys. zł, Republika Czeska – 275 tys. zł, Irlandia prawie 500 tys. zł, pozostałe kraje Europy – 1 mln 200 tys. zł, reszta świata – 630 tys. zł.

Szanowni państwo, już skracając, w przyszłym roku zwiększamy nasz budżet, w sumie doliczając zaplanowane konkursy na wypoczynek letni, które będą pewnie za dwa miesiące, a więc kiedy będziemy już, mamy nadzieję, coś wiedzieć, czy wyzwania związane z koronawirusem umożliwią, czy uniemożliwią nam pobyt letni w Polsce w te wakacje, więc sumując to wsparcie, to kwota zostanie zwiększona z 18 do 24 mln zł na wsparcie na edukację. I wprowadziliśmy w ramach tej tarczy, o której pan przewodniczący mówił, realne wsparcie budżetowe na edukację polonijną i usprawnienia, które środowiska polskie, polonijne postulowały, jeśli chodzi również o wsparcie edukacji polonijnej.

Teraz z takich konkretów, w porównaniu z tym, co było kilka lat temu. Szkoła wie, o jaką kwotę wnioskuje pośrednik, co nie było normą. Środowiska polonijne składały wnioski do oferentów, a więc do pośredników, czyli tych fundacji, stowarzyszeń działających na prawie polskim. Często nie wiedziały jakiej wielkości wniosek takie stowarzyszenie czy fundacja w ich imieniu złożyły do urzędu pełnomocnika, czy do innych ministerstw. Miałem takie sytuacje, mogę państwu powiedzieć, że jakieś środowiska, i to akurat środowiska edukacyjne mówiły: – Ale dlaczego państwo nie wsparli nas taką sumą? Ja mówię: – Ale to niemożliwe, ja znam państwa działania, byłem kilka lat temu u państwa. Wiem, że to jest świetne środowisko, że państwo robicie tam wspaniałą pracę wychowawczą. Pamiętam, że tutaj eksperci też wysoko to ocenili i państwo mieliście przyznane 100% kwoty, o jaką wnioskowaliście. Co się okazało, kiedy zbadaliśmy sprawę? Okazało się, że ten pośrednik, oferent złożył wniosek o mniejszą kwotę niż był wnioskowany przez bezpośrednią organizację polonijną. My przyznaliśmy maksymalną, bo tak jak mówię, ceniliśmy bardzo tę organizację, ale wniosek był mniejszy.

Teraz robimy jednoznaczną politykę, że ten pośrednik, oferent, stowarzyszenie, fundacja ma obowiązek poinformowania organizacje polonijne, a więc także szkoły polonijne, w imieniu których składa wniosek, na jaką sumę składa wniosek. Nie było to obowiązkiem, teraz jest nowa jakość i jest obowiązek.

Druga nowość, szkoła niezwłocznie otrzymuje informację o wysokości wsparcia, 14 dni po podpisaniu umowy przez pośrednika z Kancelarią Premiera, pośrednik ma obowiązek

przekazania informacji, że taka umowa została podpisana i na jaką sumę, natychmiast. To również nie było normą.

Trzecia zmiana jakościowa, absolutnie wpływająca na życie naszych szkół polonijnych, zresztą na inne organizacje również. Szkoła otrzymuje środki niezwłocznie. Wpisaliśmy w naszym regulaminie do 45 dni maksymalnie po podpisaniu umowy przez pośrednika z Kancelarią Premiera.

Drodzy państwo, nawet dzisiaj nasz urząd dostał list od jednej ze szkół, która dziękuje za środki, które otrzymała teraz w styczniu, a wyniki konkursu były w I połowie 2020 r. Co się przez pół roku działo z tymi środkami? Dlaczego pośrednicy je trzymali? Czy to było korzystne dla szkół polonijnych? Czy to było korzystne w dobie korona kryzysu, wyzwania również tego organizacyjno-finansowego? Tak było przez lata. Teraz my to zmieniamy i pośrednik ma 45 dni, czyli najpierw ma 14 dni na poinformowanie, że podpisana została już umowa i ma 45 dni na przekazanie pieniędzy. Jeśli po przesunięciu, o które prosiły organizacje pozarządowe terminu naboru naszego konkursu z końca grudnia do 15 stycznia, oczywiście też wyniki konkursu będą w związku z tym przesunięte, ale to była prośba organizacji pośredniczących, tych oferentów największych, Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" i Fundacji „Wolność i Demokracja", więc oczywiście współpracujemy i przychyliliśmy się, żeby o ten czas przesunąć. Teraz wyniki będą, panie dyrektorze, do końca marca, a więc dwa tygodnie od wyników, które będą pod koniec marca, pośrednicy będą mieli obowiązek poinformowania naszych szkół i do 45 dni od umowy pieniądze już będą musiały być wpisane. Czyli jaka jakość, pół roku wcześniej pieniądze. Znaczy, to jest kolejny konkret, który oferujemy, stając po stronie szkół polonijnych.

Kolejny punkt, rozliczenie w formule refundacji jest tylko za zgodą szkoły. Czyli jeśli ktoś chce pod koniec roku w ramach refundacji się rozliczać, musi nam pisemnie wyrazić o to prośbę, zgodę, a punktem wyjścia jest to, że pieniądze mają być niemal natychmiast, czyli do tych 45 dni, a nie w styczniu za rok 2020 czy w grudniu, to wiadomo, że już ileś wydarzeń nie może się odbyć. Bardzo ważna zmiana, którą wprowadziliśmy już rok temu, której także nie było, kwalifikowalność kosztów od 1 stycznia. Czyli, jeśli państwo pracujecie cały rok, to nawet, jeśli wyniki konkursu są pod koniec marca, to macie państwo możliwość pozyskania pieniędzy na wasze działania nie od końca marca, od wyników konkursu, tylko od 1 stycznia w tym wypadku 2021 r., w zeszłym roku 2020. Bardzo ważne i oczekiwane rozwiązanie przez środowisko polskie.

Kolejna rzecz, weryfikacja liczby uczniów będzie się odbywała na podstawie legitymacji szkolnej. Są wyjątki w regulaminie, ale w ofertach będą dane dotyczące liczebności szkół na podstawie państwowych legitymacji szkolnych, które wprowadziliśmy jako państwo polskie, jako ofertę i jako formę podziękowania dla wszystkich zaangażowanych w pracę polonijną za granicą. Co to oznacza? To oznacza, że szkoły będą po prostu miały bardzo silny argument weryfikujący liczbę ich uczniów. Będzie to bardzo silna podstawa do tego, żeby uzyskać dofinansowanie z naszej strony, bo bywały przypadki, że nasi pośrednicy wnioskowali o wsparcie dla szkół niezależnie od tego, jaka była ilość uczniów w danej szkole. Szkole prężnej, która miała kilkuset uczniów proponowano, żeby miała takie samo wsparcie jak szkoła, w tym samym kraju, bo wiadomo, że w jakimś kraju, gdzie jest mniej Polaków to szkoła szkole nierówna, ale w tym samym kraju np. w innym ośrodku jest dużo mniej prężna i dlaczego mają dostać takie samo wsparcie. Teraz będzie ta formuła weryfikacji na podstawie legitymacji szkolnych, czyli po prostu będą te sprawy sprawdzane.

Od razu wychodzę naprzeciw ewentualnym pytaniom, pozyskanie legitymacji szkolnej nie jest żadnym problemem, nie jest też konieczne, aby rodzic szedł do konsulatu, żeby taką legitymację wyrabiać. Trzeba podpisać pismo, w którym jest imię, nazwisko, chyba PESEL dziecka czy nazwa szkoły. To wszystko składamy do dyrektora szkoły i później dyrektor szkoły zbiorczo za jednym razem zanosi to albo przesyła, w dobie koronawirusa jest to żaden problem. Mówię z pełną świadomością, jak ktoś ma wątpliwości, proszę do nas pisać na adres polonia@kprm.gov.pl. My tam całą procedurę wytłumaczymy i zrobimy to tak, żeby to zajęło nauczycielowi kilka minut, samo przekazanie wniosków o wydanie polonijnej legitymacji szkolnej, a więc dokumentu, który stwierdza, że dane

dziecko się uczy za granicą. Niezależnie czy w szkole polskiej, czy w szkole społecznej, prywatnej, musi być ta szkoła zarejestrowana w bazie ORPEG, czyli spełniać te minimalne kryteria i ma możliwość nadawania legitymacji, które są oficjalnym dokumentem państwa polskiego, które dobrze wyglądają w przyszłości np. CV danego dziecka, w osiągnięciach, dyplomach, ale też jak wiemy, umożliwia korzystanie niemal z takich samych przywilejów, jakie ma polskie dziecko w Polsce, kiedy nasze dziecko polonijne do Polski przyjeżdża, więc zniżki w komunikacji, w pociągach, w wejściach do parków narodowych, do muzeów, do teatrów itd. Jest to ważny gest państwa polskiego, pana prezydenta Dudy, bo to jego była inicjatywa i ustawa. My chcemy też to wykorzystywać w uporządkowaniu tej kwestii uczniów i pomocy dla szkół na podstawie właśnie tej liczby uczniów. Chociaż jeszcze raz podkreślam, liczba uczniów liczbie uczniów nierówna, w kraju, gdzie jest mało Polaków jakaś szkoła kilkunastoosobowa jest wielkim sukcesem i też trzeba ją w sposób szczególny wspierać. Mam tego świadomość i to też od razu chcę zaznaczyć zanim by się pojawiły jakieś pytania czy komentarze.

Wyniki konkursu będą do końca marca, więc już w kwietniu będzie znana kwota wsparcia dla poszczególnych szkół, co jest ważne, przy planowaniu pracy. Czyli już w kwietniu wiecie państwo, jakie macie wsparcie, a jeszcze raz podkreślę, biją dni, 45 dni i dostajecie to wsparcie na wasze konta, więc jest to naprawdę jakościowa zmiana. Nie pod koniec grudnia ktoś się zgłasza, że mamy tutaj dla państwa wsparcie, potrzebujemy jakichś tam rachunków, nie ma tego, kończymy z tym. Jest porządek, transparentność, konstruktywna praca i partnerskie zasady. Jest to naprawdę jakościowa zmiana, którą chcemy wprowadzać w ramach tej tarczy.

Drodzy państwo, jeszcze raz serdecznie dziękuję za współpracę, za państwa troskę o te sprawy i jestem tutaj otwarty. Korzystając z okazji zapraszam do stałego śledzenia wydarzeń, stron internetowych pełnomocnika. Adres internetowy pełnomocnika, to jest polonia.gov.pl i ewentualne pytania na adres polonia@kprm.gov.pl. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję panie ministrze za rzeczywiście wyczerpującą informację. Z całą pewnością wrócimy do tych kwestii i myślę, że pan minister też będzie zainteresowany, aby podzielić się z Komisją informacjami już po zakończeniu procedury konkursowej, kiedy będą już te decyzje podjęte. Myślę, że Komisja, zechce na pewno zaprosić pana ministra, aby porozmawiać o tym, jaki był efekt tych postępowań konkursowych i jak one przebiegły.

Mam teraz pytanie do pani dyrektor Poboży, czy jeszcze chciałaby pani uzupełnić swoją wypowiedź z pierwszej części?

Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej MEN Monika Pobożу:

Nie, panie przewodniczący, dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję serdecznie. Na tym wyczerpaliśmy punkt pierwszy.

Przechodzimy do rozpatrzenia punktu drugiego porządku posiedzenia Komisji, a mianowicie rozpatrzenie projektu pracy Komisji na okres od 1 stycznia do 31 lipca br. Projekt planu pracy jest dostępny na państwa iPadach. Punkty zawarte w projekcie planu zostały w swojej większej części przeniesione z zeszłego półrocza w związku z przesunięciami związanymi z pandemią, wielu nie udało nam się zrealizować, więc próbujemy do nich wrócić teraz w pierwszym półroczu. Poza tym zwyczajowo będziemy oczywiście w Komisji zajmowali się bieżącymi sprawami, bo życie jest zawsze bogatsze niż planowanie polityczne i z całą pewnością będą też przed nami stawały tematy i wyzwania, o których jeszcze dzisiaj nie wiemy. Oby tylko dobre.

W takim razie, jeżeli chodzi o prezentację tego planu pracy, to chciałem zwrócić tylko uwagę na jedną kwestię, mianowicie zaplanowaliśmy na kwietniowe posiedzenie informację Ministra Spraw Zagranicznych na temat sytuacji Polaków na Białorusi. Po uchwaleniu planu pracy zwrócił się do mnie przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych pan marszałek Kuchciński, abyśmy na ten temat odbyli wspólne posiedzenie Komisji Łączności z Polakami za Granicą i Komisji Spraw Zagranicznych, bo kontekst, jak wiadomo, ma obydwa aspekty, polonijny i polityczny. Myślę, że będzie to znacznie ciekawsza i bardziej pełna debata w gronie dwóch komisji, więc będę wnosił w ramach takiej auto-

poprawki, aby ten punkt został zrealizowany w formie wspólnego posiedzenia z Komisją Spraw Zagranicznych.

Mam pytanie do państwa posłów, czy są uwagi do przedstawionego planu pracy? Pani poseł Fabisiak.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Bardzo dziękuję. Chciałabym przypomnieć, że był zgłoszony wniosek o kontrolę NIK-u dotyczącą przeprowadzanych szkoleń. Przede wszystkim pytałam, czy te szkolenia się powtarzają, czy są monotematyczne, czy dotyczą różnych kwestii. Wiem, że NIK prowadzi takie kontrole. Chciałabym się dowiedzieć, kiedy będzie podsumowanie, kiedy będzie efekt. Jeśli mogłabym prosić prezydium o wyjaśnienie tej sprawy. Byłoby dobrze, jeśli kontrola będzie zakończona, żeby jej wyniki zostały nam przedstawione, bo to wpływa na pewno także na podział środków. Jest to bardzo ważny temat. Czy te szkolenia spełniają swoje zadania? I to jest jeden temat, o który bym bardzo prosiła, żeby na następne posiedzenie prezydium sprawę wyjaśniło.

Natomiast chciałabym także zgłosić temat. Otóż prosiłabym i wydaje mi się, że bardzo ważna byłaby informacja Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat majątku, który jest w posiadaniu albo którym posługuje się Polonia. Już wyjaśniam. Pierwszy przykład, to jest Rapperswil, ogromny problem. Wielu polskich dyplomatów już się o tę sprawę troszczyło i z tego co wiem, nadal się troszczy. Myślę, że my jako Komisja, powinniśmy mieć stanowisko w tej sprawie, czy pozostanie zamek, czy jednak będzie muzeum przeniesione do tego małego budynku. Rzecz jest niebywałej wielkości, to jest polskie dobro narodowe i warto byłoby, żebyśmy jakąś wiedzę mieli. Ponieważ nie byłoby dobrze, gdybyśmy się każdym tematem oddzielnie zajmowali, to dam drugi przykład. Drugi przykład, to jest Paryż i Dom Kombatanta. Takich placówek z takim niejasnym, powiedziałabym, statusem prawnym jest wiele. Nie mam żadnej wątpliwości, że ministerstwo ma to wszystko zlistowane i że może nam przedstawić, i to tylko po to, żebyśmy mogli różnorodne działania podjąć na rzecz bądź to ratowania takich placówek, bądź też byśmy niczego nie przegapili, bo może będzie potrzebna pomoc i to różnorodna. Jeśli chodzi o Rapperswil, to nawet nie pomoc finansowa, a na pewno pomoc dyplomatyczna jest potrzebna. Zatem przedstawienie informacji MSZ-etu o majątku posiadanym lub wykorzystywanym przez Polonię, taki temat chciałabym zgłosić, panie przewodniczący, i to w tym półroczu. Jest to druga sprawa.

Wreszcie trzecia, martwi mnie to, że sprawa podwójnego opodatkowania, tak ogromnie ważna dla Polonii amerykańskiej, która, panie ministrze, nie jest bogata, proszę mi wierzyć. Jest to daleko i dla przeciętnego Polaka mieszkańca Stanów Zjednoczonych często dotarcie z własnym problemem finansowym do Polski jest za trudne. Jest za daleko, a to nie jest bogata Polonia. Jakiś procent pewnie jest bogaty, ale ci, którzy posyłają do szkół dzieci, to nie są bogaci ludzie. Natomiast ogromnym problemem jest problem podwójnego opodatkowania emerytur i to spadło. Wiecie państwo, dzisiaj właśnie zmienia się prezydent Stanów Zjednoczonych, zmieni się także ambasador w Polsce. Im prędzej ta sprawa zostanie podjęta, tym będzie lepiej dla naszych rodaków w Stanach Zjednoczonych, więc nie wiem, czy nie byłoby lepiej ten temat przesunąć na wcześniejszy termin. To takie trzy problemy, które chciałabym zgłosić. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Jeżeli chodzi o pierwszą uwagę pani poseł, to my nie mamy wpływu na tempo oraz podejmowanie czynności kontrolnych przez Najwyższą Izbę Kontroli. Możemy zwracać się do Najwyższej Izby Kontroli z wnioskami, ale to Izba podejmuje decyzję, w jakim czasie i w jakim zakresie te kontrole przeprowadzi.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Ale pytać możemy, kiedy będzie zakończona.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Oczywiście, więc przyjmuję wniosek pani poseł, skierujemy pytanie, czy w tej sprawie Izba podejmowała jakieś czynności.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Natomiast, co do drugiego punktu, jednak prosiłbym panią poseł o doprecyzowanie go w jakiś sposób, bo nie sądzę, żeby MSZ miał jasność, co się kryje pod hasłem stanu majątkowego Polonii. Prosiłbym o jakieś doprecyzowanie tego pytania. Oczywiście zagadnienie jest ważkie, ale czy pytamy o majątek organizacji polonijnych, czy instytucji polskich będących za granicą w dyspozycji rządu polskiego, tu prosiłbym trochę o doprecyzowanie. Jestem za tym, żeby taki punkt wprowadzić, ale żeby go troszeczkę dookreślić.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Panie przewodniczący, dziękuję bardzo za tę uwagę. Proponuję, żeby zająć się dwoma sprawami, żeby spytać o Rapperswil, bo niewątpliwie dla każdego Polaka ta placówka… Ja w tej chwili nie wiem, jaka jest sytuacja w Rapperswilu. I żeby spytać o Dom Kombatanta w Paryżu. Wobec tego pytajmy o konkretne rzeczy i poprośmy, żeby MSZ-et przedstawił nam… Nie będzie to długa informacja, a jednocześnie będziemy mieli wiedzę na temat dwóch bardzo istotnych instytucji. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Ze względu na napięty kalendarz, bo rzeczywiście mamy, szanowne panie posłanki i panowie posłowie, niesłychanie ambitny plan. Będziemy w tym pierwszym półroczu funkcjonować nadal w rzeczywistości koronawirusowej, pandemicznej i mam poważne obawy czy zdołamy zrealizować wszystkie te punkty. Dobrze, jeżeli pani poseł wnioskuje te dwa, wolałbym, żeby te wnioski spływały troszeczkę wcześniej, ale jeżeli ten wniosek pada dzisiaj, uważam, że informacje o tych dwóch konkretnych instytucjach spróbujemy wprowadzić do programu. Mam nadzieję, że uda się to zrealizować.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Czy jeszcze państwo macie uwagi dotyczące planu pracy Komisji? Jeżeli nie, to chciałbym poddać pod głosowanie projekt planu pracy na okres od 1 stycznia do 31 lipca.

Kto jest za przyjęciem planu pracy Komisji na pierwsze półrocze bieżącego roku, proszę o oddanie głosu. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Głosowało 26 posłów, wszyscy byli za. Stwierdzam, że Komisja przyjęła plan pracy na I półrocze bieżącego roku.

Sprawy bieżące. Czy w sprawach bieżących? Niezawodnie pani poseł Fabisiak, bardzo proszę.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Nie można inaczej, bo nie można nie podziękować, jak się mówiło proszę, a prosiłam o pomoc dla Polaka ze Sztokholmu chorego psychicznie. Chciałabym złożyć podziękowanie pani Teresie Sygnarek i panu konsulowi Maciejowi Zamościkowi. Bowiem z tak szybką, profesjonalną i konkretną pomocą nie często się spotyka, ale w tym wypadku było to coś niezwykłego. Ów chory człowiek znalazł się już w szpitalu, i może nie to najważniejsze, bo pan konsul już przygotował całą drogę jego powrotu do Polski, łącznie z tym, że sam dzwonił do różnych polskich instytucji samorządowych, jak to załatwić. Jesteśmy w kontakcie, potrzebna jeszcze będzie pomoc na miejscu, którą też obiecałam panu konsulowi, ale oby nasze służby dyplomatyczne w ten sposób działały, a myślę, że będziemy mogli mówić tylko słowa podziękowania.

Drugie podziękowanie, będziecie państwo chyba wszyscy dumni i szczęśliwi, że 13 grudnia, w dniu nieprzypadkowym, w Berlinie, tuż obok Muru Berlińskiego zostało posadzone drzewo Polonii. To drzewo ma upamiętniać stulecie Bitwy Warszawskiej, ale nieprzypadkowo też zostało posadzone właśnie w dniu 13 grudnia. Chciałabym państwu pokazać to jest plan sytuacyjny i zdjęcie. Miejsce, gdzie przechodzą tysiące ludzi, gdzie jest duża, bardzo duża tabliczka upamiętniająca Polonię. I to, że Polonia pamięta o zwycięstwach polskich, to chciałabym złożyć podziękowania Polskiej Radzie, Związ-

kowi Krajowemu w Berlinie, Zrzeszeniu Federalnej Radzie w Niemczech i Biuru Polonii przy Konwencie Organizacji Polonijnych, to jest pan Aleksander Zając, pan Ferdynand Domaradzki, to tacy główni sprawcy tego wydarzenia. Przypomnę państwu tylko, jak nie możemy się doczekać pomnika Sobieskiego w Wiedniu. Może drzewo to nie to samo, co pomnik, niemniej koło Muru Berlińskiego to drzewo z dużą tablicą jest na pewno i może być dla nas powodem dumy. Działaczom polonijnym, którzy do tego doprowadzili składam serdecznie podziękowania. Dziękuję, panie przewodniczący za udzielenie głosu.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Podzielamy pani poseł radość z promocji Polonii w Berlinie i ze sprawnego działania służb konsularnych w Szwecji.

Jeżeli nie ma więcej zgłoszeń, to bardzo dziękuję paniom posłankom, panom posłom. Bardzo dziękuję panu ministrowi Dziedziczakowi, pani dyrektor Poboży. Zamykam posiedzenie Komisji.